

[Formanden.]

snarest forelægge rigsdagen forslag om nationalisering af sukkerindustrien.

Tinget fortsætter derpå behandlingen af den foreliggende sag:

Jeg lader dette forslag til motiveret dagsorden indgå i de fortsatte drøftelser af lovforslaget.

Fibiger: Efter de udtalelser, jeg fremsatte ved første behandling af dette lovforslag, vil man forstå, at jeg er særdeles vel tilfreds med det ændringsforslag, der er stillet til § 2. Hvad angår det bilag, der er optrykt i betænkningen, hvor man gør op, hvor meget det vil koste at oprette en sukkerfabrik i Jylland og en saftstation, og hvor meget driften vil koste, har jeg ingen mulighed for at bedømme, om de tal, der er opgivet, er rigtige, men jeg er klar over, at det vil være dyrt, meget dyrt at oprette en ny sukkerfabrik.

Det, de jyske avlere er interesseret i, er, at de får lejlighed til at dyrke sukkerroer på lige fod med andre landmænd her i landet. Jeg tror, at man ikke har tænkt sig under de forhold, vi lever under, at oprette en ny sukkerfabrik i Jylland og en saftstation, men kun at få lejlighed til at dyrke sukkerroer og levere dem til fabrikkerne. Når man ligger langt borte fra fabrikken, er det klart, at fragtspørgsmålet spiller en rolle. Man har været inde på den tanke, om et fragttilskud ikke ville være naturligt for dem, der lå langt fra fabrikkerne, når man afstod fra at lave en ny fabrik, og det synes jeg var rimeligt. Jeg vil derfor håbe, at det må lykkes de jyske landmænd i den kommende tid at få lejlighed til at dyrke sukkerroer og sende dem til bestående fabrikker, idet det er deres opfattelse, at fabrikkerne, når de bliver rationaliseret, vil kunne tage imod flere roer. Derfor håber jeg, at den bevægelse, der er rejst mellem landmænd i Jylland, kan føre til det resultat, at de kan levere roer til bestående fabrikker.

Tholstrup: For at der ikke skal være nogen tvivl, skal jeg straks sige, at retsforbundet ikke anser en sukkerordning for nødvendig, men har deltaget i udvalgsarbejdet med det formål at forbedre loven.

Det glæder mig, at den højtærede minister ikke har siddet vor kritik under første behandling helt overhørig, men har efterkommet mine to jyske følgesvendenes og min opfordring til at få de værste monopoltænder ud af lovforslaget, således at det efter gældende lov bliver muligt at oprette en sukker-

fabrik hvor som helst i landet på samme vilkår som for de bestående fabrikker.

Der er dog et lille men her, og det er dette, der har foranlediget min særbetænkning, idet det er min opfattelse, at forholdet mellem fabrik og roedyrkere er samfundet uvedkommende; samfundet bør betragte sukkerproduktionen som et samlet hele og bør ikke blande sig i de indre forhold mellem dyrker og fabrik. Når der derfor tales om ligestilling mellem gamle og eventuelle nye fabrikker, bør dette forhold kun være udtryk for, som jeg har skrevet i betænkningen, at de står lige afgifts- og tilskudsmæssigt; alt det andet kommer ikke os ved. Man kunne jo f. eks. tænke sig, at der var roedyrkere i Vestjylland, som er mere økonomiske og beskedne end folk i de ortodokse sukkerroegne og derfor gerne vil nøjes med en mindre roepris og alligevel vil føle, at prisen udmærket godt tåler sammenligning med prisen på andre produkter på markedet.

Nå, men det er vel for meget at forlange, at regeringen og dens støttepartier skal følge mig i denne sag. Der har været en artikel i „Jyllandsposten“ i går af en direktør for sukkerfabrikkerne, og det giver mig anledning til at stille et spørgsmål til den højtærede minister. Sukkerfabrikdirektøren udtalte, at han ikke havde noget imod at give jyske landmænd lejlighed til at levere sukkerroer. Det kan dog betragtes som givet, sagde han, at fabrikkerne ikke vil blive i stand til at aftage roer fra hele det areal på ca. 1 000 tdr. land, der er blevet prøvetegnet. Det giver mig anledning til at spørge den højtærede minister om en ting, som jeg mener vi må have klarhed på, spørgsmålet om alle landmænds lige ret til at deltage i denne produktion, uanset hvor i landet de bor, således at forstå, at en eventuel overtegning af sukkerarealer vil bevirke procentvis lige nedskæring for alle arealer, både de ortodokses og de nye. På denne måde kan alle jyder få adgang til produktion, og de får kun fragtforskellen mindre end den pris, som de dyrkere, der bor nær ved fabrikkerne, får. En undtagelse fra en sådan regel må formodentlig være de arealer, som ved langtidskontrakter er bundet til fabrikkerne, altså landmænd, der har forpligtet sig til uanset prisen at levere roer fra et i forvejen fastlagt areal for et længere åremål. Men de arealer, sådanne landmænd tegner udover de kontraktbundne, må være underkastet samme regel om procentvis lige nedskæring som andre arealer. Det får jeg forhåbentlig et gunstigt svar på.

Jeg vil benytte lejligheden til at udtale min beklagelse af, at man ikke har villet